

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 11.1.2012
KOM(2011) 941 v konečnom znení

ZELENÁ KNIHA

**Smerom k integrovanému európskemu trhu s kartovými,
internetovými a mobilnými platbami**

(Text s významom pre EHP)

1. Úvod

Ak majú spotrebiteľia, maloobchodníci a spoločnosti naplno využívať výhody jednotného trhu, je nevyhnutné zaistiť bezpečné, efektívne, konkurencieschopné a inovatívne elektronické platby. Pravdivosť tohto výroku je o to vyššia, že svet postupne opúšťa sféru kamenného obchodovania a smeruje k obchodu elektronickému. Spôsob, akým sa v Európe nakupujú výrobky a služby, sa zásadným spôsobom mení. V situácii, keď občania a podniky EÚ čoraz viac pôsobia mimo svojej krajiny pôvodu, uľahčujú elektronické platby, ktoré bezproblémovo fungujú naprieč hranicami, každodenný život mnohým ľuďom. Vychádzajúc z úspechov dosiahnutých vo sfére maloobchodných platieb má Európa teraz príležitosť zistiť, ako môžu v budúcnosti vyzeráť prelomové technológie v oblasti platieb uskutočňovaných prostredníctvom platobných kariet, internetu alebo prostredníctvom mobilného telefónu.

Prvým dôležitým míľnikom na tejto ceste je jednotná oblasť platieb v eurách (SEPA), ktorá je založená na premise, že medzi cezhraničnými a vnútroštátnymi elektronickými maloobchodnými platbami v eurách¹ v celej EÚ by nemal byť rozdiel. Projekt SEPA sa týka kľúčových maloobchodných platobných nástrojov: prevodov, inkás a platobných kariet. Vychádzajúc z tohto základu by SEPA mala byť odrazovým mostíkom na vytvorenie konkurencieschopného a inovatívneho európskeho trhu s platbami, a to dvoma spôsobmi. Prvý sa týka neustále rastúceho pomeru online a internetových platieb (e-platieb) a mobilných platieb (m-platieb). Predovšetkým vďaka masovému rozširovaniu inteligentných telefónov (tzv. „smart phones“) sa mení celé platobné prostredie, čo vedie k vzniku nových platobných aplikácií, napr. elektronických peňaženiek, ktoré nahrádzajú peňaženky a fyzické karty, alebo virtuálnych lístkov na verejnú dopravu uložených v mobilnom telefóne. Tu môžu celoeurópske platobné nástroje SEPA poskytnúť základ pre integrovanejšie a bezpečnejšie platobné inovácie. Po druhé, existujúce štandardy a predpisy vypracované v rámci SEPA by sa mohli uplatniť aj na platobné nástroje v menách iných ako euro, čím by sa zmazali hranice medzi jednotným trhom pre platby a transakciami v menách iných ako euro.

Výhody väčšej integrácie trhu by vyplývali hlavne z týchto štyroch faktorov:

- 1) *Väčšia miera hospodárskej súťaže* – v sieťovom odvetví, akým je odvetvie platieb, sa vstup na trh pre nových aktérov alebo konkurentov z ostatných členských štátov uľahčuje prostredníctvom integrácie. Na základe spoločných otvorených štandardov by poskytovatelia služieb mohli ponúkať svoje existujúce platobné riešenia vo viac než len jednej krajine. Tým by sa rozšírila ich obchodná základňa a zároveň by sa vytvorila ďalšia motivácia inovovať. V dôsledku toho by náklady a ceny poskytovania platieb mali zostupnú konvergenciu. Väčšia miera hospodárskej súťaže by navyše mohla spôsobiť, že sa zníži súčasná dominancia dvoch existujúcich medzinárodných kartových systémov na trhu platobných kariet.
- 2) *Širší výber a viac transparentnosti pre spotrebiteľov* – pri širšej ponuke konkurenčných služieb by si používatelia platobných služieb mohli vyberať platobné nástroje a poskytovateľov, ktorí najlepšie vyhovujú ich potrebám. Nákladové

¹ Maloobchodné platby sú definované ako platobné transakcie, v rámci ktorých aspoň jedna strana transakcie (t. j. platca, príjemca alebo obaja) nie je finančnou inštitúciou. Maloobchodné platby preto predstavujú všetky platobné transakcie, ktoré sa neuskutočňujú medzi dvoma bankami.

dôsledky ich voľby v súčasnej dobe často nie sú pre spotrebiteľov viditeľné². Vinou skrytých nákladov sa často použije ten najdrahší spôsob platby a náklady sa prostredníctvom zvýšených cien nepriamo prenášajú na všetkých spotrebiteľov. Na rozdiel od toho by integrovaný a transparentný trh nasmeroval spotrebiteľov k najefektívnejším platobným nástrojom.

- 3) *Väčšia miera inovácie* – integrovaný trh zvyšuje účinky úspor z rozsahu. Znamená to, že existujúci hráči na trhu by mali viac príležitostí na úspory na nákladoch alebo zvýšenie príjmov. Motivácia inovovať u nových účastníkov vstupujúcich na trh by navyše bola vyššia a zvýšil by sa geografický záber inovácií.
- 4) *Bezpečnejšie platby a dôvera zákazníkov* – v súlade s pokrokom, ktorý sa dosiahol v bezpečnosti platieb v mieste predaja, by integrácia trhu zvýšila bezpečnosť platieb na diaľku (ako napr. e-platby a m-platby) a dôveru zákazníkov v tieto platby.

Integrovaný trh EÚ v oblasti platobných služieb by zároveň mohol generovať ako vedľajší produkt administratívne údaje, ktoré by sa mohli používať na zostavovanie harmonizovaných štatistík. Zvýšila by sa tým kvalita a rozsah pôsobnosti štatistík EÚ, pričom spoločnostiam by nevznikli ďalšie náklady a štatistická obec by musela vynaložiť len malé investície.

V tejto zelenej knihe sa posudzuje súčasné prostredie v oblasti kartových, internetových a mobilných platieb v Európe, pomenúvajú sa rozdiely medzi súčasnou situáciou a dlhodobou víziou plne integrovaného platobného trhu a prekážky, ktoré sú príčinou týchto rozdielov. Cieľom tejto zelenej knihy je spustiť rozsiahly proces konzultácie so zainteresovanými stranami, aby sa potvrdila alebo doplnila analýza Komisie a aby sa pomohla identifikovať správna cesta, ako zlepšiť integráciu trhu.

2. SÚČASNÉ PLATOBNÉ PROSTREDIE A JEHO NEDOSTATKY

Maloobchodný trh platieb v eurách je jedným z najväčších na svete a zahŕňa milióny spoločností a stovky miliónov občanov. Podľa štatistických údajov Európskej centrálnej banky (ECB) sa v roku 2009 uskutočnilo len v eurozóne takmer 58 miliárd maloobchodných platobných transakcií. V prílohe 1 je uvedená ich štruktúra podľa druhu platobného nástroja. Hospodárske prínosy integrácie tohto trhu sú zásadné. Napríklad zo štúdií vyplýva, že úplná migrácia smerom k prevodom, inkasám a platobným kartám SEPA by mohla priniesť priame a nepriame prínosy vo výške viac než 300 miliárd EUR za šesťročné obdobie. Súčasný stupeň integrácie platieb na európskej úrovni sa výrazne líši v závislosti od jednotlivých platobných nástrojov (napr. prevody, inkasá a platobné karty) a jednotlivých kanálov (e-platby alebo m-platby), ktoré sa použili na uskutočnenie platby.

2.1. Hlavné platobné nástroje (prevody a inkasá)

Bankové prevody a priame inkasá sú jedinými platobnými nástrojmi, pre ktoré existujú osobitné celoeurópske platobné režimy – konkrétne príručky pre systém prevodových príkazov v oblasti SEPA (*SEPA Credit Transfer* – SCT) a inkasný systém v oblasti SEPA (*SEPA Direct Debit* – SDD), vypracované Európskou platobnou radou (*European Payment*

² Je to výsledok komplikovanej štruktúry poplatkov medzi jednotlivými poskytovateľmi platobných služieb v rámci platobnej transakcie a v dôsledku poplatkov smerujúcich od poskytovateľa platobnej služby predajcovi predávajúcemu tovar alebo službu.

Council – EPC) pre platby v eurách. V decembri 2010 Komisia prezentovala návrh nariadenia, v ktorom sa ustanovujú povinné lehoty na migráciu vnútroštátnych platobných režimov na celoeurópske režimy³. Dosiahnutím tohto významného míľnika sa položí základ pre ďalšiu integráciu trhu pre platobné nástroje a kanály opísané ďalej.

2.2. Platobné karty

Platobné karty sú pri maloobchodných platbách najbežnejším a najčastejšie používaným elektronickým platobným nástrojom. Pokiaľ ide o objem (počet transakcií), platby kartou predstavovali tretinu všetkých maloobchodných platieb v roku 2009. V EÚ bolo vydaných približne 726 miliónov platobných kariet, čo predstavuje 1,45 karty na obyvateľa. Spotrebiteľia v EÚ utratili v priemere 2 194 EUR na kartu v 43 kartových transakciách na predajných miestach (v roku 2009⁴, pozri údaje podľa krajín v prílohe 1).

Integrácia európskeho trhu s platobnými kartami však zďaleka nie je zavŕšená a hmatateľné výsledky sú stále obmedzené. Prudký nárast objemu platieb kartou v priebehu posledného desaťročia a následné účinky na úspory z rozsahu nepriniesli výrazné znižovanie spotrebiteľských nákladov a medzibankových alebo obchodníckych poplatkov. Vnútroštátne režimy priameho inkasa navyše často nie sú akceptované mimo daného členského štátu, čo bráni rozvoju jednotného trhu. Problémom zároveň zostáva podvodné používanie platobných kariet, a to najmä pri transakciách na diaľku.

2.3. Platby cez internet (e-platby)

E-platby sú platby uskutočňované cez internet, zvyčajne jedným z týchto troch spôsobov:

- 1) Uskutočnenie *platobnej transakcie kartou* na diaľku prostredníctvom internetu.
- 2) *Online bankovníctvo* založené na bankovom prevode alebo priamom inkase, v rámci ktorých platca používa na autentifikáciu portál internetového bankovníctva (v súčasnosti funguje len na vnútroštátnej úrovni⁵).
- 3) Platby prostredníctvom *poskytovateľov e-platieb*, u ktorých si spotrebiteľ zriadil individuálny účet. Účty možno financovať „tradičnými“ platobnými metódami, napr. bankovými prevodmi alebo platbou kreditnými kartami.

S príchodom e-obchodu, t. j. nákupu a predaja produktov cez internet, začali e-platby zohrávať čoraz dôležitejšiu úlohu. Podľa agentúry Forrester Research⁶ sa predpokladá, že počet ľudí v Európe nakupujúcich online sa zvýši zo 141 miliónov v roku 2009 na 190 miliónov v roku 2014. Každoročné tempo rastu veľkosti trhu s e-obchodom v období nasledujúcich piatich rokov sa predpokladá na úrovni približne 10 %. Priemerné útraty na obyvateľa na úrovni EÚ podľa prognóz porastú z 483 EUR v roku 2009 na 601 EUR v roku 2014. Napriek svojmu významnému rastovému potenciálu predstavuje e-obchod v súčasnosti

³ Návrh nariadenia, ktorým sa ustanovujú technické požiadavky pre prevodové príkazy a priame inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009, KOM(2010) 775, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010PC0775:EN:NOT>.

⁴ Zdroj: Platobné štatistiky ECB, február 2011. Podrobné štatistiky krajín sa nachádzajú v prílohe 1.

⁵ Tieto transakcie možno uskutočňovať buď priamo prostredníctvom systému online bankovníctva platcu alebo prostredníctvom tretej strany (napr. Ideal v Holandsku, Giropay a Sofortüberweisung v Nemecku alebo EPS v Rakúsku).

⁶ <http://www.forrester.com/ER/Press/Release/0,1769,1330,00.html>

iba 3,4 % z celkového európskeho maloobchodného obchodu⁷, takže stále existuje výrazný nevyužitý potenciál rastu.

V rámci verejnej konzultácie o budúcnosti elektronického obchodu⁸ boli platby identifikované ako jedna z hlavných prekážok budúceho rastu e-obchodu. Medzi hlavné problematiky identifikované v rámci konzultácie patrili rôznorodosť platobných metód v jednotlivých členských štátoch, náklady na platby pre spotrebiteľov a obchodníkov, najmä pri platbách malých súm (mikroplatby) a bezpečnosť platieb. Nedostatok kompaktného a komplexného (seba)regulačného rámca v súčasnosti vedie v európskemu e-platobnému prostrediu, ktoré je z veľkej časti charakterizované roztrieštenosťou pozdĺž štátnych hraníc, pričom existuje malý počet úspešných vnútroštátnych e-platobných schém a obmedzený počet veľkých medzinárodných aktérov, ktorí nepochádzajú z Európy.

2.4. Mobilné platby (m-platby)

M-platby sú platby, v rámci ktorých sú platobné údaje a platobné príkazy iniciované, prenášané a potvrdzované cez mobilný telefón alebo zariadenie. Môže sa to týkať online alebo offline nákupov služieb, digitálnych alebo fyzických výrobkov.

Mobilné platby možno klasifikovať do dvoch hlavných kategórií:

- 1) *M-platby na diaľku* sa uskutočňujú hlavne cez internet/WAP⁹ alebo prostredníctvom prémiových SMS služieb, ktoré sú platcovi účtované prostredníctvom prevádzkovateľa mobilnej siete (*Mobile Network Operator* – MNO). Väčšina m-platieb na diaľku prostredníctvom internetu je v súčasnosti založená na schémach platieb kartou. Iné riešenia, založené na prevodoch alebo priamych inkasách, sú technicky realizovateľné a možno rovnako bezpečné, efektívne a konkurencieschopné, no zjavne majú ťažkosti etablovať sa na trhu.
- 2) *Bezkontaktné platby* sa vo všeobecnosti uskutočňujú priamo v mieste predaja. Pri použití komunikácie na blízku vzdialenosť (Near Field Communication, NFC), ktorá je v súčasnosti poprednou bezkontaktnou technológiou, si platby vyžadujú osobitne vybavené telefóny, ktoré čítací modul dokáže rozpoznať, keď sa priložia do jeho blízkosti na predajnom mieste (napr. v obchode, vo verejnej doprave, na parkovisku).

Z týchto definícií, najmä pre m-platby na diaľku, vyplýva, že deliaca čiara medzi e-platbami a m-platbami je nejasná a môže sa stať ešte nejasnejšou v budúcnosti.

Objem platieb uskutočnených prostredníctvom mobilných telefónov je v súčasnej dobe spomedzi všetkých platieb najrýchlejšie rastúcou metódou. Motorom tohto rastu je rýchle šírenie sa inteligentných telefónov s možnosťou nainštalovať si sofistikované aplikácie na uskutočňovanie platieb. Podľa prognózy agentúry Juniper Research môžeme očakávať, že medzi rokmi 2010 a 2012 sa hodnota všetkých m-platieb na celom svete zvýši z 100 miliárd USD na 200 miliárd USD. Iné štúdie naznačujú, že hodnota m-platieb na celom svete v roku

⁷ Euromonitor 2010.

⁸ http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/e-commerce_en.htm

⁹ Bezdrôtový aplikačný protokol (Wireless Application Protocol, WAP) vypracovala Open Mobile Alliance (OMA), čo je fórum zainteresovaných strán odvetvia, v rámci ktorého sa dohodli na spoločných špecifikáciách pre odvetvie mobilných telefónov. Ako internetový prehliadač v mobilných telefónoch sa bežne používa prehliadač WAP.

2014 presiahne 1 bilión USD, pričom v samotnej Európe dosiahne celkovo 350 miliárd USD. Zároveň sa odhaduje, že do toho istého roku bude každý piaty inteligentný telefón schopný komunikovať prostredníctvom technológie NFC.

Penetrácia m-platieb na trhu v EÚ má stále významný nerealizovaný potenciál, napríklad v porovnaní s regiónom Ázie/Pacifiku. Podľa odhadov, ktoré vypracovala výskumná spoločnosť Gartner, existovalo v roku 2010 v západnej Európe 7,1 miliónov používateľov mobilných platieb oproti 62,8 miliónom používateľov v Ázii/Pacifiku, z čoho veľká časť je v Japonsku. Jeden z hlavných dôvodov pre pomalšie presadzovanie sa týchto technológií na trhu v Európe je vysoko fragmentovaný trh mobilných platieb. Kľúčoví aktéri tohto trhu (operátori mobilných sietí, poskytovatelia platobných služieb, výrobcovia mobilných telefónov) sa zatiaľ nedohodli na životaschopnom obchodnom modeli, ktorý by umožňoval interoperabilné platobné riešenia. V dôsledku toho sa najväčšie a najslubnejšie globálne iniciatívy v oblasti m-platieb v súčasnosti uskutočňujú mimo Európy. Spoločnosti Apple, Google a Visa oznámili svoje odhodlanie vstúpiť do odvetvia m-platieb.

Úsilie o integráciu m-platieb na európskej úrovni sa v súčasnosti deje na sebaregulačnej báze. V tejto súvislosti EPC spolupracuje s globálnym združením mobilných operátorov (GSMA) a v júli 2010 uverejnila bielu knihu o mobilných platbách¹⁰. Táto biela kniha sa zameriava na mobilné platby prostredníctvom platobných kariet.

Podobne ako pri e-platbách, aj na európskom trhu m-platieb existuje riziko pretrvávania fragmentácie trhu v dôsledku neexistencie konkrétneho európskeho rámca na riešenie hlavných obáv v tejto oblasti, ako sú napr. technické štandardy, bezpečnosť, interoperabilita a spolupráca medzi účastníkmi trhu. Navyše tak pri e-platbách, ako aj pri m-platbách sa zdá, že (potenciálni) účastníci trhu nie sú ochotní investovať, kým sa neurovνά právna situácia týkajúca sa rozsahu uplatňovania dohody o kolektívnych poplatkoch, ako napr. pri platobných kartách (pozri bod 4.1 ďalej).

3. VÍZIA A CIELE

Podľa vízie SEPA, ktorú Európska komisia a ECB predostreli pre oblasť elektronických maloobchodných platieb v eurách v celej EÚ¹¹, by medzi cezhraničnými a vnútroštátnymi platbami nemali existovať rozdiely. Na základe štandardov a príručiek s pravidlami SEPA by sa tieto rozdiely zároveň mali stať zastaranými aj pre platby v rámci EÚ v menách iných ako euro. Výsledkom by tak bol skutočne jednotný trh na úrovni EÚ. Úplná integrácia by znamenala, že by nastali tieto situácie:

Spotrebitelia by používali jeden bankový účet na všetky platobné transakcie, aj keď by žili mimo svojej krajiny pôvodu alebo často cestovali po celej EÚ. Zrýchlením inovácií by sa platby stali pohodlnejšie a prispôsobili by sa špecifickým okolnostiam nákupnej transakcie (online verzus offline, mikroplatby verzus platby s veľkým obnosom apod.).

Podniky a verejné správy by dokázali zjednodušovať a zoštiehľovať svoje platobné procesy a centralizovať finančné operácie v celej EÚ. Tu existuje významný potenciál na dosahovanie

¹⁰ http://www.europeanpaymentscouncil.eu/knowledge_bank_detail.cfm?documents_id=402 a http://www.europeanpaymentscouncil.eu/knowledge_bank_detail.cfm?documents_id=557.

¹¹ Spoločné stanovisko Európskej komisie a Európskej centrálnej banky, http://www.ecb.int/press/pr/date/2006/html/pr060504_1.en.html.

úspor. Navyše spoločné otvorené štandardy a rýchlejšie vyrovňovanie platobných transakcií by zlepšili tok hotovosti.

Obchodníci by dokázali využiť výhodu lacných, efektívnych a bezpečných elektronických platobných riešení. Vďaka zvýšenej miere hospodárskej súťaže by sa zatraktívnilo bezhotovostné narábanie s peniazmi. Tým by sa zase zatraktívnil prechod na elektronické obchodovanie, čo by viedlo k lepším skúsenostiam zákazníkov s uskutočňovaním platieb.

Poskytovatelia platobných služieb (PPS), t. j. banky a nebankovní PPS, by dokázali využiť výhody úspor z rozsahu prostredníctvom štandardizácie platobných nástrojov, čím by sa dosiahli úspory na nákladoch po prvotnej investícii. Otvoril by sa priestor pre vstup nových hráčov na trhu, a to tak v oblasti zvyšovania príjmovej základne existujúcich platobných nástrojov, ako aj v oblasti uvádzania inovácií v širšom meradle.

Poskytovatelia technológií, ako napríklad predajcovia softvéru, spracovatelia informácií a IT konzultanti, by mohli svoju vývojovú aktivitu a riešenia založiť na celoeurópskych nástrojoch, čím by sa zjednodušilo uskutočňovanie inovácií vo všetkých členských štátoch EÚ.

Aby sa táto vízia pretavila do reality v prípade kartových platieb, e-platieb a m-platieb, treba vyriešiť niekoľko ďalších otázok, ako napr. bezpečnosť, slobodný výber, odstránenie prekážok pre technické a obchodné inovácie, štandardizácia jednotlivých komponentov a interoperabilita. Nasledujúca kapitola sa týmito otázkami venuje podrobnejšie.

4. POTREBA PODPOROVAŤ A ZRÝCHLIŤ INTERGRÁCIU NA TRHU

V súlade s vyššie uvedenou víziou bolo identifikovaných päť potenciálnych spôsobov, ako stimulovať ďalšiu integráciu kartových platieb, e-platieb a m-platieb.

4.1. Fragmentácia trhu, prístup na trh a vstup na trh naprieč hranicami

V tejto súvislosti možno identifikovať niekoľko samostatných otázok. Je dôležité poznamenať, že tieto otázky – aj keď historicky všetky vyplývajú z komerčných postupov pri platobných kartách – sa aplikujú buď rovnakým spôsobom na e-platby a m-platby, alebo minimálne majú významný nepriamy vplyv na e-platby a m-platby, napríklad keď sa e-platba alebo m-platba uskutočnia prostredníctvom použitia platobnej karty.

4.1.1. Mnohostranné výmenné poplatky (MVP)

V rámci „klasického“ obchodného modelu kartového režimu so štyrmi účastníkmi platí medzibankové poplatky obchodníkov PPS (nadobúdajúci PPS) poskytovateľovi platobných služieb držiteľa karty (vydávajúci PPS) za každú kartovú transakciu. Výmenné poplatky možno dohodnúť bilaterálne, medzi vydávajúcim a nadobúdajúcim PPS, alebo multilaterálne, prostredníctvom rozhodnutia záväzného pre všetkých PPS, ktorí sa zúčastňujú na schéme platobných kariet. Viac informácií o MVP sa nachádza v prílohe 2¹².

¹² Táto príloha zahŕňa najmä podrobnejšie informácie o analýze, ktorú uskutočnilo GR pre hospodársku súťaž podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ, ktorá sa týkala vhodnej úrovne MVP pomocou testu ľahostajnosti obchodníkov (Merchant Indifference Test, MIT).

Orgány pre hospodársku súťaž a regulačné orgány sa už určitý čas zaoberajú výmennými poplatkami. V niektorých krajinách mimo EÚ¹³ sú tieto poplatky predmetom regulácie. V EÚ prijala Európska komisia a vnútroštátne orgány hospodárskej súťaže niekoľko rozhodnutí, ktorými zakazujú špecifické režimy MVP na základe predpisov EÚ o hospodárskej súťaži¹⁴.

Zvyčajným odôvodnením MVP je, že vydávajúcim PPS poskytujú základ na to, aby povzbudzovali spotrebiteľov, aby používali platobnú kartu. Účtovanie MVP umožňuje vydávajúcim PPS, aby karty ich držiteľom poskytovali za nízke alebo žiadne poplatky a potenciálne poskytovali spotrebiteľom bonusy¹⁵ (napr. letecké míle). Týmto „vyvažovacím mechanizmom“ sa môže dosiahnuť efektívita prostredníctvom častejšieho používania kariet.

Existencia veľkého množstva rozličných (úrovní) poplatkov a rozličné časové rámce a rozsah právnych konaní, ktoré prebiehajú alebo boli ukončené na vnútroštátnej a európskej úrovni, by mohla viesť k narušeniu jednotného trhu. Mohla by sa tým zvýšiť fragmentovanosť trhu, čo znamená, že maloobchodníci ešte stále nemôžu využívať výhody jednotného trhu s platobnými kartami.

Okrem toho vysoké MVP môžu pôsobiť ako prekážky pri vstupe nízkonákladových kartových režimov a iných platobných systémov na trh (napr. e-platieb a m-platieb).

Tieto charakteristické znaky MVP sa vo všeobecnosti vzťahujú na režimy so štyrmi účastníkmi. Režimy s tromi účastníkmi – v rámci ktorých existuje len jeden PPS, ktorý poskytuje služby tak platcom, ako aj prijímateľom – uplatňujú „implicitný“ výmenný poplatok, ktorý môže vytvárať obdobné problémy nedostatku obmedzujúcich faktorov hospodárskej súťaže.

Problémy vysokých MVP a nedostatok transparentnosti (pozri bod 4.2) sa zdajú byť obzvlášť relevantné pre obchodníkov, ktorí prijímajú komerčné karty – t.j. platobné karty vydané spoločnostiam a ich zamestnancom s cieľom umožniť im uhrádzať výdavky súvisiace s prácou (napr. služobné cesty, kancelárske potreby)¹⁶ – v rámci ktorých držiteľia kariet môžu byť motivovaní bonusmi a inými výhodami, aby používali práve tento spôsob platby.

Otázky

- 1) V rámci tej istej kartovej schémy sa MVP môžu medzi jednotlivými krajinami a pri cezhraničných platbách líšiť. Môže to na integrovanom trhu vytvoriť problémy? Domnievate sa, že do odlišných podmienok na trhoch s kartami v rozličných členských štátoch sa premietajú objektívne štrukturálne rozdiely na týchto trhoch?

¹³ Austrália, USA.

¹⁴ Rozhodnutia Visa, MasterCard, poľské rozhodnutie o MasterCard, maďarské rozhodnutie o MasterCard, talianske rozhodnutie o MasterCard.

¹⁵ Vydávajúce banky môžu zákazníkov nabádať na časté využívanie karty tým, že ponúknu dodatočné výhody alebo odmeny, ako napr. poistenie, platobné zľavy alebo dokonca tak, že im preplatia zlomok ceny nakúpeného tovaru alebo služieb. V niektorých prípadoch spotrebiteľom dokonca účtujú dodatočné poplatky, ak dostatočne často neplatia svojimi kartami alebo ak v rámci daného obdobia neutratia požadovanú sumu peňazí.

¹⁶ Komerčné karty zahŕňajú tri hlavné podkategórie: i) podnikateľské karty, ktoré sa obvykle vydávajú malým obchodným zákazníkom, ktorým sa na rozdiel od spotrebiteľských kariet neposkytujú žiadne dodatočné služby; ii) podnikové karty, ktoré sa obvykle vydávajú stredným a veľkým obchodným zákazníkom, ktorým sa poskytujú dodatočné informačné služby; a iii) nákupné karty, ktoré sa používajú na komerčné nákupy a často ponúkajú fakturačné služby v oblasti DPH.

Domnievate sa, že uplatňovanie rozličných poplatkov pri domácich a cezhraničných platbách by mohli vychádzať z objektívnych dôvodov?

- 2) Existuje potreba zvyšovať právnu jednoznačnosť v oblasti výmenných poplatkov? Ak áno, ako a prostredníctvom ktorého nástroja by sa to podľa vás malo dosiahnuť?
- 3) Ak si myslíte, že sú potrebné opatrenia v oblasti výmenných poplatkov, ktoré otázky by sa mali riešiť a v akej forme? Napríklad znižovanie úrovni MVP, dosahovanie transparentnosti poplatkov a uľahčovanie vstupu na trh? Mali by byť obsiahnuté aj režimy s troma účastníkmi? Mal by existovať rozdiel medzi spotrebiteľskými a komerčnými kartami?

4.1.2. Cezhraničné nadobúdanie

Cezhraničné nadobúdanie znamená situáciu, keď obchodník používa služby nadobúdajúceho PPS, ktorý je usadený v inej krajine. V rámci tohto režimu nielen všetci obchodníci majú prospech z väčšej hospodárskej súťaže pri obchodných prevádzkových poplatkoch, ale spoločnosti môžu zároveň pre svoje transakcie vymenovať jediného nadobúdateľa, čo bude mať za následok administratívne úspory a cezhraničnú hospodársku súťaž.

Rozvoju cezhraničného nadobúdania však bráni niekoľko problémov. Popri rozdielnych technických štandardoch (pozri 4.3) sa môže stať, že cezhraničné nadobúdanie bude pre obchodníkov menej zaujímavé, čoho príčinou je viacero pravidiel a požiadaviek, ktoré si uplatňujú medzinárodné kartové režimy:

- V medzinárodných kartových režimoch sa uplatňujú osobitné režimy autorizácie a osobitné poplatky režimu/licenčné poplatky pre nadobúdateľov ponúkajúcich cezhraničné služby.
- Cezhraniční nadobúdatelia musia platiť vydávajúcim PPS vnútroštátne MVP, ktoré sú platné v krajine predajného miesta. To bráni obchodníkom v tom, aby si vybrali najlacnejšieho nadobúdateľa, aj keď cezhraničný PPS zvyčajne neschválil príslušné vnútroštátne MVP, ktoré stanovil PPS v príslušnej krajine.
- Cezhraniční nadobúdatelia môžu takisto byť v nevýhode v krajinách, kde vnútroštátni PPS disponujú paralelnými sieťami bilaterálnych výmenných poplatkových režimov. Toto bráni rozvoju cezhraničnej hospodárskej súťaže, pretože nadobúdatelia musia platiť oficiálnu plnú sumu MVP.

Otázky

- 4) Existujú v súčasnosti nejaké prekážky obmedzujúce cezhraničné alebo centralizované nadobúdanie? Ak áno, aké sú dôvody? Vyplynuli by z umožnenia cezhraničného alebo centralizovaného nadobúdania nejaké významné výhody?
- 5) Ako by sa dalo uľahčiť cezhraničné nadobúdanie? Ak sa domnievate, že sú potrebné opatrenia, akú formu by mali mať a aké aspekty by mali riešiť? Napríklad, je povinná autorizácia vopred zo strany režimu platobných kariet pri cezhraničnom nadobúdaní odôvodnená? Mali by sa MVP vypočítavať na základe krajiny maloobchodníka (na predajnom mieste)? Alebo by na cezhraničné nadobúdanie mali byť uplatniteľné cezhraničné MVP?

4.1.3. Spoločné označenie platobného prostriedku (co-badging)

„Co-badging“ znamená spájanie viacerých platobných značiek na jednej a tej istej karte alebo zariadení. V súčasnosti sa ako najslubnejší spôsob, ako umožniť novým aktérom ich vstup na trh, javí, ak by sa vydávajúci PPS dali presvedčiť, aby svoje platobné karty označili viacerými značkami, ktoré by tak niesli aj značku existujúcej (medzinárodnej) schémy aj značku nového aktéra vstupujúceho na trh. To by spotrebiteľom umožnilo zvoliť si pri platení spomedzi jednotlivých značiek (za predpokladu, že obchodník akceptuje obe značky), pričom pri tejto voľbe by spotrebiteľ zohľadňoval možné bonusy od vydávajúceho PPS (letecké míle atď.) a možné motivačné podmienky, ktoré poskytuje priamo obchodník (príplatky, zľavy, poplatky za riadenie).

V súčasnej etape nie je jasné, či (a ak áno, do akej miery) pravidlá existujúcich schém umožňujú značkám, ktoré si zároveň navzájom konkurujú na vnútroštátnych trhoch, aby figurovali na tej istej karte. Jednotlivé schémy môžu zároveň ukladať vydavateľom a nadobúdateľom požiadavky v oblasti vykazovania alebo poplatky za transakcie uskutočňované kartami nesúcimi ich značku, a to aj v prípade, keď sa ich značka v danej transakcii nepoužila. Rámec platobných kariet SEPA obsahuje pravidlo, na základe ktorého môže vydávajúci PPS po konzultácii so spotrebiteľom vopred vybrať značku, ktorá sa bude prednostne používať na spoločne označenej karte na predajnom mieste. „Co-badging“ by preto mohol viesť aj k vzniku problémov v hospodárskej súťaži, ak sa bude používať na obmedzovanie alebo nekalé ovplyvňovanie voľby značky a/alebo platobného nástroja. Zatiaľ je problematika „co-badgingu“ obmedzená na platobné karty, no v budúcnosti sa bude čoraz viac týkať aj mobilných platieb.

Otázky

- 6) Aké sú potenciálne výhody a/alebo nevýhody viacerých značiek na jednej karte (co-badgingu)? Existujú možné obmedzenia v „co-badgingu“, ktoré sú obzvlášť problematické? Ak sa to dá, prosím vyčíslite rozsah problému. Mali by sa obmedzenia pri „co-badgingu“ platobných schém riešiť, a ak áno, akou formou?
- 7) Ak sa používa platobný nástroj nesúci viacero značiek, kto by mal rozhodovať o tom, ktorý nástroj sa použije ako prvý? Ako by sa to dalo implementovať v praxi?

4.1.4. Odčlenenie kartových režimov od spracovania kartových platieb

V niektorých kartových režimoch sú dcérske spoločnosti, ktoré spracúvajú transakcie, a majú právomoc prikázať účastníkom režimu, aby túto dcérsku spoločnosť používali. Pre spracovateľov a nové kartové režimy to predstavuje prekážku pri vstupe na trh, ktorá by sa mohla prekonať efektívnym odčlenením riadenia kartového režimu od subjektov spracúvajúcich kartové platby. Odčlenením by sa tak zvýšila miera hospodárskej súťaže medzi kartovými režimami a medzi spracovateľmi a umožnilo by sa bankám, aby participovali iba v jednej infraštruktúre spĺňajúcej predpisy. V rámci platobných kariet SEPA sa ustanovuje odčlenenie riadenia režimu od funkcie spracúvania transakcií, no neustanovujú sa špecifické mechanizmy.

Výsledkom terajšej neexistencie spoločného rámca interoperability je segmentovaný trh spracovania kartových transakcií. Treba preto zlepšiť technické a podnikateľské postupy zúčtovania a/alebo vysporiadania platieb medzi bankami, ktoré používajú odlišné infraštruktúry. Vypracovanie štandardov spracovania transakcií, ktoré by boli nezávislé od

jednotlivých režimov, by zároveň pomohlo v praxi dosiahnuť odčlenenie subjektov režimu od subjektov spracovania transakcií.

Otázky

- 8) Domnievate sa, že viazanie režimu so subjektmi spracovania transakcií predstavuje problém? Ak áno, prečo? Aký je rozsah tohto problému?
- 9) Mali by sa v tejto súvislosti prijať nejaké opatrenia? Ste za zákonné odčlenenie (t. j. prevádzkové odčlenenie, pričom vlastníctvo by naďalej ostalo v tej istej holdingovej spoločnosti) alebo za „úplné odčlenenie vlastníckeho vzťahu“?

4.1.5. Prístup k systémom vysporiadania platieb

Na rozdiel od bánk, platobné inštitúcie podľa definície uvedenej v smernici 2007/64/ES o platobných službách na vnútornom trhu (PSD)¹⁷ a inštitúcie elektronických peňazí nemajú priamy prístup k systémom zúčtovania a vysporiadania. Na základe článku 2 písm. b) smernice o konečnom zúčtovaní sa môžu na určených systémoch vysporiadania zúčastňovať iba úverové inštitúcie a investičné firmy. V dôsledku toho ostatní PPS tvrdia, že nemôžu na rovnakom základe konkurovať bankám, pretože na vysporiadanie platieb sú povinní používať služby banky.

Otázky

- 10) Je pre platobné inštitúcie a inštitúcie elektronických peňazí problémom nepriamy prístup k systémom zúčtovania a vysporiadania? Ak áno, aký je rozsah tohto problému?
- 11) Mal by sa zriadiť spoločný rámec na spracovanie kartových transakcií, v ktorom by sa ustanovili pravidlá na spracovanie kartových platieb SEPA (t. j. autorizácia, zúčtovanie a vysporiadanie)? Mali by sa v ňom na základe transparentných a nediskriminačných kritérií ustanoviť podmienky a poplatky za prístup k infraštruktúram spracovania kartových transakcií? Mala by sa v ňom riešiť účasť platobných inštitúcií a inštitúcií elektronických peňazí v určených systémoch vysporiadania platieb? Mala by sa zodpovedajúcim spôsobom zmeniť a doplniť smernica o konečnom zúčtovaní a/alebo smernica o platobných službách na vnútornom trhu?

4.1.6. Dodržiavanie rámca platobných kariet SEPA (SCF)

SCF (*SEPA Cards Framework*) vypracovaný Európskou platobnou radou (EPC) nebol k 1. januáru 2011 plne implementovaný, ako sa pôvodne plánovalo, pretože mnohé z jeho základných prvkov sa aktívne neuplatňujú. Potenciálny vplyv SCF nie je obmedzený na platby v eurách. Aj keď sa SCF vzťahuje na karty všeobecného účelu používané na uskutočňovanie platieb a vyberanie hotovosti v eurách v celej oblasti SEPA, PPS a režimy prevádzkované v krajinách SEPA, v ktorých euro nie je zákonným platidlom, majú motív dodržiavať predpisy SCF, aby dokázali spracúvať transakcie v eurách. V rámci SCF sa budú existujúce platobné režimy, ktoré nesplňajú predpisy SEPA, pri transakciách v eurách

¹⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES z 13. novembra 2007 o platobných službách na vnútornom trhu (Ú. v. EÚ L 319, 5.12.2007, s. 1).

v zásade postupne sťahovať z trhu. Znamená to, že režimy nespĺňajúce náležitosti SEPA po úplnej implementácii SCF zmiznú z trhu. Aby karty spĺňali náležitosti SEPA, v SCF sa pre ne vymedzujú povinnosti: kartové platby musia byť zaručené vydávajúcim PPS a musia byť plne implementované štandardy EMV (čip a PIN). Tieto technické požiadavky zároveň vplyvajú na/limitujú obchodné modely, ktoré sa budú môcť použiť v Európskej únii s tou výhodou, že pre systémy, ktoré budú dovolené, sa vytvorí jednotný integrovaný európsky trh.

Otázky

- 12) Aký je váš názor na obsah a vplyv na trh (produkty, ceny, podmienky) rámca SCF? Postačuje SCF na to, aby viedlo k integrácii trhu na úrovni EÚ? Sú nejaké oblasti, ktoré by sa mali prehodnotiť? Mali by po úplnej implementácii SCF zmiznúť z trhu režimy, ktoré nespĺňajú náležitosti, alebo vidíte dôvod na ich zotrvanie na trhu?

4.1.7. Informácie o dostupnosti finančných prostriedkov

V mnohých obchodných modeloch platobných služieb je kľúčovým prvkom vopred získaná informácia o dostupnosti finančných prostriedkov – ktorá je nevyhnutná na autorizáciu a/alebo záruku platby pri konkrétnej platobnej transakcii. Banky ako inštitúcie spravujúce bankové účty musia mať „vstupnú funkciu“, ktorá účinne rozhodne o životaschopnosti mnohých obchodných modelov. Aj keď pri určitých nových platobných službách by spotrebiteľia súhlasili s tým, aby informácie o dostupnosti finančných prostriedkov na ich účte boli dané k dispozícii poskytovateľom platobných služieb, ktorých si vyberú, banky by mohli odmietnuť poskytnúť prístup k týmto informáciám iným poskytovateľom platobných služieb. Vzhľadom na dôležitosť bezpečnosti platieb a dôvery v platobný systém vo všeobecnosti, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že banky podliehajú dozoru, môžu byť takéto odmietnutia v niektorých prípadoch odôvodnené. Vytvára sa tým však konflikt záujmov v bankách, ktoré tak majú motiváciu odmietnuť spoluprácu, a to napriek ochote svojich zákazníkov. Tým by sa mohlo nevhodným spôsobom brániť príchodu bezpečných a efektívnych alternatívnych platobných riešení, a to aj keď podliehajú požiadavkám obozretnosti.

Otázky

- 13) Je potrebné dať nebankovým subjektom prístup k informáciám o dostupnosti finančných prostriedkov na bankovom účte so súhlasom zákazníka, a ak áno, akým obmedzeniam by takéto informácie mali podliehať? Mali by verejné orgány uvažovať o prijatí nejakých opatrení? Ak áno, aké aspekty by mali byť zahrnuté a akú formu by mali opatrenia mať?

4.1.8. Závislosť od kartových platobných transakcií

Využívanie platobných kariet je na celom svete naďalej na vzostupe. Celosvetové objemy transakcií narástli od roku 2009 do roku 2010 o 9,7 %. Karty sú aj naďalej uprednostňovaným bezhotovostným platobným nástrojom a ich podiel na trhu je vo väčšine krajín¹⁸ viac než 40 %. Vzhľadom na rastúce využívanie platobných kariet vrátane ich využívania v elektronickom obchode je pravdepodobné, že počet spoločností, ktorých pôsobenie bytostne závisí od ich schopnosti prijímať platby kartou, porastie. V takomto prípade vyvstáva otázka, či je vo verejnom záujme vymedziť objektívne pravidlá, ktoré by opisovali okolnosti

¹⁸ Správa „World Payments Report“ z roku 2011, s. 10, CapGemini, RBS a EFMA.

a postupy, za ktorých by režimy kartových platieb mohli jednostranne odmietnuť prijať transakciu.

Otázky

- 14) Domnievate sa, vzhľadom na rastúcu mieru využívania platobných kariet, že existujú spoločnosti, ktorých činnosť závisí od ich schopnosti prijímať platby kartou? Prosím uveďte konkrétne príklady spoločností a/alebo odvetví. Ak áno, je potrebné stanoviť objektívne pravidlá, ktoré by riešili správanie poskytovateľov platobných služieb a režimov platobných kariet voči závislým používateľom?

4.2. Transparentné a nákladovo efektívne stanovenie ceny platobných služieb pre spotrebiteľov, maloobchodníkov a iné podniky

Skutočné náklady týchto platobných služieb sú často neprieľadné, a to tak pre spotrebiteľov, ako aj pre obchodníkov, čo vedie k vyšším platobným nákladom v hospodárstve EÚ. Nedostatok transparentnosti sa týka hlavne trhu s kartami, no prepojenia medzi kartami, e-platbami a m-platbami majú dôsledky pre všetky tieto spôsoby platieb. Zvýšená transparentnosť pri cenotvorbe by sa navyše mala vnímať ako spôsob, akým sa dá dosiahnuť zníženie nákladov na platobné transakcie pre všetky zaangażované strany, a tým v konečnom dôsledku aj optimalizácia nákladov v celej EÚ v prospech používateľov platobných služieb. Ďalšia záležitosť súvisiaca s cenami platobných služieb sa týka mikropлатieb, t. j. platieb s nízkou hodnotou, ktoré sa vďaka svojej povahe často uskutočňujú kartou, internetovou alebo mobilnou platbou. Poplatky za tieto platby sú často vnímané ako nadmerné, a to tak zo strany spotrebiteľov, ako aj zo strany obchodníkov, pretože zvyčajne predstavujú výrazne vyšší podiel hodnoty transakcie, než je to v prípade platieb s vyššou hodnotou. Táto situácia mohla prispieť k vytvoreniu alternatívnych digitálnych mien.

4.2.1. Vzťah spotrebiteľ – obchodník: transparentnosť

Spotrebiteľia si len zriedkakedy uvedomujú plnú výšku nákladov na používanie určitého platobného nástroja, t. j. nákladov, ktoré sú uložené nielen im priamo, ale aj subjektom prijímajúcim platby (obchodníkom). Ak sú náklady za používanie rozličných platobných nástrojov (napr. rozličných značiek kariet, hotovosti, šekov) pre spotrebiteľov rovnaké, majú tendenciu domnievať sa, že ich voľba spôsobu platby nie je pre obchodníka relevantná. Následne na to spotrebiteľia založia svoju voľbu platobného nástroja buď na pohodlnosti platby alebo na potenciálnych výhodách, ktoré by mohli inak získať, keby použili určitý spôsob platby.

Platobný nástroj zvolený spotrebiteľom však nemusí byť optimálny, pokiaľ ide o súhrnné náklady v danom hospodárstve. Obchodníci obvykle zahŕňajú svoje transakčné náklady do cien ponúkaného tovaru a služieb. V konečnom dôsledku všetci spotrebiteľia platia za svoje nákupy viac, aby pokryli skutočné náklady na drahšie spôsoby platby, ktoré používajú len niektorí spotrebiteľia.

Ak by sa teda celkové náklady používania rozličných platobných nástrojov stali transparentnejšími, celkové platobné náklady by sa mohli znížiť v celom hospodárstve. To by sa mohlo dosiahnuť, ak by sa spotrebiteľovi poskytli informácie o tom, koľko používanie a/alebo spracúvanie daného platobného nástroja stojí obchodníka. V tejto súvislosti by bolo dôležité posúdiť pravdepodobný vplyv väčšej transparentnosti na správanie spotrebiteľov, zameriavajúc sa pri tom na lepšie pochopenie reakcií a potrieb spotrebiteľov.

Otázky

- 15) Mali by obchodníci informovať spotrebiteľov o poplatkoch, ktoré platia za používanie rozličných platobných nástrojov? Mali by poskytovatelia platobných služieb byť povinní informovať spotrebiteľov o poplatkoch účtovaných za obchodnícke služby / o príjmoch z MVP získaných zo zákazníckych transakcií? Je táto informácia relevantná pre spotrebiteľov? Má vplyv na ich voľbu platobného nástroja?

4.2.2. Vzťah spotrebiteľ – obchodník: zľavy, príplatky a iné riadiace praktiky

Ďalšou možnosťou zvyšovania transparentnosti cien vo vzťahu spotrebiteľa s obchodníkom, ako aj stimulovania používania najefektívnejších platobných nástrojov by mohlo byť systematické a komplexné používanie zliav, príplatkov a iných riadiacich praktík (napr. selektívne prijímanie určitých kariet len pre platby dosahujúce určitú výšku, výslovné označenie uprednostňovaného spôsobu platby) obchodníkmi. Tým by sa mohla zvýšiť motivácia na používanie najefektívnejšieho spôsobu platby. V súlade so zásadou „používateľ platí“ by náklady mali v zásade znášať tí, ktorí používajú špecifickú službu, a nemali by sa rozložiť na širšiu skupinu používateľov.

Zároveň je odôvodnené zvážiť potenciálne zneužívanie systému, ktoré by mohlo vyplývať z využívania príplatkov, ako napr. nedostatok transparentnosti a neexistencia praktických alternatívnych platobných nástrojov, vďaka ktorým by sa dalo vyhnúť príplatkom¹⁹. To sa ukázalo ako osobitný problém v určitých hospodárskych sektoroch (napr. odvetvie leteckej dopravy). Príplatky by obchodníci nemali používať ako dodatočný zdroj príjmov, a mali by ich obmedzovať na skutočné náklady za používanie platobného nástroja, ako sa ustanovuje v článku 19 smernice o právach spotrebiteľov²⁰.

Článok 52 ods. 3 smernice o platobných službách na vnútornom trhu výslovne splnomocňuje obchodníkov, aby používali príplatky a zľavy na stimuláciu používania daného platobného nástroja²¹. Členské štáty však môžu stále za určitých podmienok zakázať alebo obmedziť príplatky (nie však zľavy). Členské štáty sa rozhodli uplatňovať toto ustanovenie na svojich územiach diametrálne odlišnými spôsobmi. Tieto odlišné vnútroštátne rozhodnutia výrazne zvyšujú zložitosť jednotného trhu a vytvárajú zmätok u spotrebiteľov i obchodníkov, a to najmä pri cezhraničných transakciách.

Otázky

- 16) Existuje potreba ďalej harmonizovať v celej Európskej únii zľavy, príplatky a iné riadiace praktiky v oblasti kartových platieb, internetových platieb a m-platieb? Ak áno, akým smerom by sa táto harmonizácia mala uberať? Treba napríklad:
- podnecovať do určitých metód (zľavy, príplatky atď.)? Ak áno, ako?

¹⁹ Tieto by znižovali mieru, do akej by spotrebiteľia vážali a porovnávali úplné cenové ponuky, čo by bolo podľa Úradu pre spravodlivé obchodovanie Spojeného kráľovstva v neprospech spotrebiteľov, „Platobné príplatky – reakcia na superťažnosť portálu Which?“ (*Payment surcharges – Response to the Which? super-complaint*), jún 2011.

²⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/ES z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov (Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 64).

²¹ Táto smernica sa však nevzťahuje na platby v hotovosti alebo šekom.

- vo všeobecnosti povoliť príplatky za predpokladu, že sa obmedzia na skutočné náklady platobného nástroja, ktoré znáša obchodník?
- požiadať obchodníkov, aby akceptovali jeden, no často používaný, nákladovo efektívny elektronický platobný nástroj bez príplatkov?
- uplatňovať špecifické pravidlá na mikroplatby a prípadne na alternatívne digitálne meny?

4.2.3. Vzťah obchodník – poskytovateľ platobných služieb

Transparentnosť pri cenotvorbe platobných nástrojov a skutočné náklady platobných transakcií by sa mohli vylepšiť aj tak, že sa bude riešiť vzťah medzi obchodníkom a poskytovateľom platobných služieb.

Niektoré pravidlá, ktoré sa v súčasnosti pri režimoch platobných kariet uplatňujú, obchodníkom sťažujú ovplyvňovanie zákazníckych rozhodnutí o tom, aký platobný nástroj použijú, a obmedzujú schopnosť obchodníkov akceptovať iba vybrané karty. Uľahčuje sa tým uplatňovanie vysokých MVP zo strany PPS, čím sa následne potenciálne zvyšujú náklady na platby kartou a potláča hospodárska súťaž. Medzi tieto pravidlá patria:

- pravidlo nediskriminácie, podľa ktorého majú maloobchodníci zakázané usmerňovať svojich zákazníkov smerom k používaniu platobného nástroja, ktorý uprednostňujú, prostredníctvom príplatkov, zliav alebo inými formami riadenia ich chovania.
- pravidlo „rešpektuj všetky karty“, podľa ktorého sú obchodníci povinní akceptovať všetky karty v rámci tej istej značky, aj keď by poplatky, ktoré s nimi súvisia, neboli rovnaké²².
- praktiky zmiešavania, ktoré používajú nadobúdatelia kariet. V dôsledku zmiešavania nadobúdatelia kariet účtujú obchodníkom iba priemerný poplatok za kartové platby, pričom obchodník nie je informovaný o poplatkoch za obchodnícke služby účtovaných za rozličné jednotlivé kategórie kariet.

Zmeny pravidiel kartových režimov a zmeny postupov nadobúdateľov by mohli obchodníkom dať viac právomocí pri jednaní s nadobúdajúcimi PPS, najmä na úrovni poplatkov účtovaných za obchodnícke služby, pričom zároveň by sa zlepšila schopnosť obchodníkov ovplyvňovať rozhodnutia spotrebiteľov. To by stlačilo náklady kartových platieb v hospodárstve smerom nadol a zvýšili by sa šance, že nové, konkurenčné režimy budú obchodníci akceptovať.

Otázky

- 17) Mohli by zmeny v pravidlách kartových režimov a nadobúdateľov zlepšiť transparentnosť a uľahčiť nákladovo efektívnu cenotvorbu platobných služieb? Boli

²²

V praxi sa toto pravidlo dá vnímať ako dve samostatné pravidlá: rešpektuj všetkých vydavateľov kariet (napr. ak obchodník akceptuje karty Visa vydané miestnymi bankami, mal by akceptovať aj zahraničné karty); a rešpektuj všetky produkty (napr. ak obchodník akceptuje spotrebiteľské kreditné karty, musí zároveň akceptovať drahšie komerčné karty). Vo všeobecnosti nevidíme problém, pokiaľ ide o pravidlo „rešpektuj všetkých vydavateľov kariet“, ale máme obavy o konkurenčný dosah pravidla „rešpektuj všetky produkty“.

by takéto opatrenia účinné sami osebe, alebo by si vyžadovali dodatočné podporné opatrenia? Vyžadovali by si takéto zmeny dodatočné kontrolné opatrenia alebo nové opatrenia vo vzťahu obchodník – spotrebiteľ tak, aby to nemalo nepriaznivý vplyv na práva spotrebiteľov? Mali by byť obsiahnuté aj režimy s tromi účastníkmi? Mal by existovať rozdiel medzi spotrebiteľskými a komerčnými kartami? Existujú nejaké osobitné požiadavky a následky pre mikroplatby?

4.3. Štandardizácia

Európski používatelia platobných služieb (spoločnosti, spotrebitelia, obchodníci) budú môcť plne profitovať z hospodárskej súťaže, slobodnej voľby a efektívnejších platobných operácií, ak sa dosiahne cezhraničná interoperabilita. To platí pre všetky elektronické platby a zahŕňa mnohých aktérov v platobnom procese v závislosti od spôsobu platby. Štandardizáciu rozličných zložiek (napr. protokolov, rozhraní, aplikácií, služieb) však treba uskutočniť dôsledne²³, aby sa minimalizovalo riziko ohrozenia potenciálnych konkurentov alebo inovácií.

Platby kartou

Ako je opísané vyššie, platba kartou zahŕňa výmenu údajov medzi nadobúdajúcim PPS a vydávajúcim PPS (doména A2I), no zároveň aj medzi obchodníkom (potenciálne prostredníctvom fyzického platobného terminálu) a nadobúdajúcim PPS (doména T2A).

V doméne T2A existuje nedostatok spoločných cezhraničných štandardov a v mnohých prípadoch dokonca v rámci tej istej krajiny. Existuje niekoľko súkromných iniciatív, ktorými sa stanovujú technické špecifikácie, ako napr. elektronický protokolový aplikačný softvér (Electronic Protocol Application Software, EPAS) a spoločný protokol konečného nadobúdateľa (Common Terminal Acquirer Protocol, C-TAP). Tieto projekty sa však často vyvíjajú izolovane a s odlišným smerovaním a sú motivované rozličnými komerčnými záujmami. Roztrieštenosť štandardizačnej práce má trojitý účinok. Po prvé, neexistencia spoločných štandardov obmedzuje záber potenciálnych poskytovateľov služieb na výhradne vnútroštátnych nadobúdajúcich PPS, a preto bráni dosiahnutiu konkurenčného jednotného trhu v oblasti platobných služieb. Po druhé, obchodníci musia v procese nadobúdania udržiavať rozličné systémy a protokoly riadenia výmeny údajov – aspoň jeden pre každú krajinu, v ktorej pôsobia, no v mnohých prípadoch dokonca viaceré, čím sa znižuje príležitosť centralizovať prevádzku a obmedzujú sa prínosy z efektivity. Po tretie, nedostatok spoločných štandardov v doméne T2A často bráni debetným kartám, aby boli akceptované v zahraničí – čo je spotrebiteľská skúsenosť, ktorá nie v súlade s jednotným trhom a spoločnou menou pre hotovostné platby v členských štátoch eurozóny.

V doméne A2I je situácia podobne neuspokojivá. Medzibankové spracovanie platieb (autorizácia, zúčtovanie a vysporiadanie transakcií) je v súčasnosti založené na rozličných pravidlách jednotlivých kartových režimov. Úplné odčlenenie platobného režimu od spracovania transakcie (pozri časť 4.1.4) si bude pre spracovanie A2I vyžadovať štandardy interoperability režimov. Snahy o štandardizáciu hnané samotným odvetvím v oblasti A2I sú v súčasnej dobe obmedzené a zatiaľ u všetkých aktérov trhu nedosiahli prílišné úspechy.

²³ Časť 7. Dohody o štandardizácii, Usmernenia o uplatňovaní článku 101 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na dohody o horizontálnej spolupráci (Ú. v. EÚ C 11/1, 14.1.2011).

Tretou problematikou je certifikácia. Pre každú krajinu a kartový režim existujú v rámci povinnej certifikácie čipových kariet, platobných terminálov atď. rozličné kritériá a postupy hodnotenia. Tieto certifikačné postupy sú nevyhnutné na zaistenie bezpečnosti platieb, no keďže nie sú harmonizované v celej Európe, majú za následok prílišné nákladové redundancie pre výrobcov kariet a terminálov. S cieľom riešiť túto problematiku boli uvedené trhové iniciatívy OSeC (otvorené štandardy pre bezpečnosť a certifikáciu, *Open Standards for Security and Certification*) and CAS (spoločná schvaľovacia schéma, *Common Approval Scheme*). Zatiaľ čo prvotný pokrok je sľubný, iniciatívy zatiaľ nepriniesli hmatateľné výsledky na samotnom trhu.

Európska platobná rada zriadila širokú skupinu zainteresovaných strán kartových transakcií (Cards Stakeholder Group, CSG) s predstaviteľmi kľúčových sektorov, t.j. obchodníci, spracovatelia kartových platieb, kartové režimy, PPS a poskytovatelia technických riešení. CSG pracuje na vývoji štandardizačnej príručky pre karty SEPA, ktorej piata verzia bola uverejnená v decembri 2010. Cieľom tejto príručky je harmonizovať štandardy SEPA, aby „všetky karty SEPA mohli technicky fungovať na ktoromkoľvek termináli SEPA“ a aby sa podporili harmonizované postupy a štandardy certifikácie. V tejto fáze však dosiahla len obmedzený počet konkrétnych výsledkov, pokiaľ ide o vytvorenie skutočne integrovaného trhu s kartami.

E-platby a m-platby

EPC a globálne združenie mobilných operátorov GSMA uverejnili v októbri 2010 štúdiu, v ktorej opísali úlohy a zodpovednosti mobilných operátorov a bánk v oblasti riadenia bezkontaktných aplikácií²⁴. Sektor bánk/platobných kariet a prevádzkovatelia mobilných sietí tak spustili diskusiu o spolupráci a štandardizácii. Hmatateľné výsledky sa však zatiaľ nedosiahli, takže aby sa dosiahol stabilný ekosystém postavený na koherentných obchodných modeloch mobilných platieb, ktoré fungujú naprieč hranicami, musia sa ešte vyriešiť viaceré dôležité nedostatky.

Štandardizačným úsilím v oblasti m-platieb by sa mala zabezpečiť úplná interoperabilita medzi jednotlivými riešeniami m-platieb, pričom na uľahčenie spotrebiteľskej mobility by sa mali uprednostňovať otvorené štandardy. Okrem toho vzhľadom na špecifickosť m-platieb by sa štandardizáciou mala riešiť problematika prenositeľnosti aplikácií m-platieb (t.j. ako platobné aplikácie nasledujú spotrebiteľov, keď spotrebiteľia zmenia prevádzkovateľa mobilnej siete).

Nedostatok spoločných štandardov v oblasti e-platieb je, zdá sa, menším problémom. Je to tak čiastočne kvôli používaniu internetu ako spoločnej platformy s vymedzenými komunikačnými protokolmi. Aj keď sa e-platba iniciuje na internete, často sa následne spracúva ako bežná kartová platba alebo platba prostredníctvom platforiem online bankovníctva. E-platby preto viac trpia v dôsledku nedostatku interoperability medzi aktérmi v reťazci platobného procesu (pozri bod 4.4) ako v dôsledku nedostatku štandardov. Štandardizáciou by sa zároveň malo zaistiť, aby riešenia v oblasti e-platieb a m-platieb ponúkané spotrebiteľom boli ľahko prístupné a jednoduché na používanie.

Otázky

²⁴ http://www.europeanpaymentscouncil.eu/knowledge_bank_detail.cfm?documents_id=423.

- 18) Súhlasíte s tým, že používanie spoločných štandardov pri kartových platbách by bolo prospešné? Aké sú hlavné nedostatky, ak nejaké existujú? Okrem troch vyššie spomenutých aspektov (A2I, T2A, certifikácia), existujú iné špecifické aspekty kartových platieb, pre ktoré by mohla byť prospešná väčšia miera štandardizácie?
- 19) Sú súčasné mechanizmy správy a riadenia dostatočné na to, aby sa nimi dalo koordinovať, poháňať a zabezpečiť prijatie a implementácia spoločných štandardov v oblasti kartových platieb v primeranom časovom rámci? Sú skupiny zainteresovaných strán náležite zastúpené? Existujú špecifické spôsoby, ktorými by sa mohlo zlepšiť riešenie konfliktov a zrýchliť hľadanie konsenzu?
- 20) Mali by európske štandardizačné orgány, ako napr. Európsky výbor pre normalizáciu (CEN) alebo Európsky inštitút pre telekomunikačné normy (ETSI), zohrávať v štandardizácii kartových platieb aktívnejšiu úlohu? V ktorej oblasti vidíte najväčší potenciál ich angažovanosti a aké sú potenciálne prínosy? Existujú nejaké nové alebo existujúce orgány, ktoré by mohli uľahčiť štandardizáciu kartových platieb?
- 21) Vedeli by ste pri e-platbách a m-platbách pomenovať osobitné oblasti, v ktorých by väčšia miera štandardizácie bola nevyhnutná na presadzovanie základných zásad, akými sú otvorená inovácia, prenositeľnosť aplikácií a interoperabilita? Ak áno, ktoré?
- 22) Mali by európske štandardizačné orgány, ako CEN alebo ETSI, zohrávať pri štandardizácii e-platieb alebo m-platieb aktívnejšiu úlohu? V ktorej oblasti vidíte najväčší potenciál ich angažovanosti a aké sú potenciálne prínosy?

4.4. Interoperabilita medzi poskytovateľmi služieb

Spolupráca je kľúčový predpoklad v sieťových odvetviach, ako napr. platby, pretože pri každej platbe musí byť dohoda medzi poskytovateľom platobných služieb platcu a poskytovateľom platobných služieb príjemcu platby. Aby sa zaručilo, že všetky platby sa dostanú k svojim príjemcom bez toho, aby tým utrpeli zaangažovaní aktéri a prostredníci, bolo by potrebné dosiahnuť vyššiu úroveň koordinácie vo forme úplnej interoperability.

V súlade s návrhom Komisie v oblasti prevodov a priamych inkás by sa zásada interoperability mohla uplatňovať aj na trhu platobných kariet, pričom by sa zároveň mali riešiť prekážky opísané vyššie, a to najmä v súvislosti s voľbou nadobúdateľa a komerčnými pravidlami.

4.4.1. Interoperabilita v odvetví m-platieb

Trh mobilných platieb v Európe je stále v zárodkoch. Zdá sa, že jednou z hlavných prekážok pri všeobecnom rozširovaní m-platieb je patová situácia medzi prevádzkovateľmi mobilných sietí, tradičnými PPS (bankami) a ostatnými aktérmi, ako napr. výrobcami zariadení alebo vývojármi aplikácií. Mobilní operátori sa zjavne zameriavajú na to, aby si udržali kontrolu nad odvetvím, a to minimálne pokiaľ ide o ich úlohu ako manažerov bezpečnosti služby. Hráči na trhu e-platieb sa súčasne snažia rozšíriť si dosah aj na mobilné prostredie (v oblasti platieb na diaľku ako aj platieb na blízku vzdialenosť).

Zdá sa pravdepodobné, že aktéri zo súkromnej sféry kontrolujúci štandardy, a tým aj interoperabilitu, budú dominovať celému platobnému reťazcu: samotným zariadeniam,

aplikačnej platforme a riadeniu bezpečnosti. V takejto situácii existuje závažné riziko roztrieštenia trhu v dôsledku mnohorakosti vlastných výrobných riešení. Okrem toho by sa nemala prehliadať dôležitosť ostatných sektorov, ktoré sú potenciálne účastníkmi interoperability bez toho, aby zohrávali poprednú úlohu v stratégii štandardizácie – ako napr. sektory verejnej dopravy (platby pri nákupe lístkov) alebo zdravotníctva (kartové platby za zdravotné poistenie).

4.4.2. Interoperabilita v odvetví e-platieb

EPC rozhodla, že nezriadi svoj vlastný režim online bankovníctva a namiesto toho navrhla, že sformuluje rámec interoperability, ktorý by umožňoval hospodársku súťaž medzi jednotlivým režimami a jednotlivým bankám by umožnil rozhodovať o tom, súčasťou ktorého režimu sa stanú. Žiadnemu poskytovateľovi nebankových služieb zatiaľ nebolo povolené, aby participoval na týchto prácach²⁵. Tri bankové režimy²⁶ uskutočnili proces „overovania koncepcie“, aby otestovali interoperabilitu medzi režimami. Zatiaľ je však príliš skoro na to, aby sa dalo s istotou vyhlásiť, či by sa tento projekt dal úspešne rozšíriť na celoeurópsky režim.

Spoločnosť EBA Clearing, ktorá je prevádzkovateľom služieb zúčtovania a vysporiadania a má takmer 70 akcionárskych bánk, súčasne oznámila, že spúšťa iniciatívu e-platieb založenú na online bankovníctve. Spustenie pilotnej schémy sa očakáva v máji 2012.

4.4.3. Interoperabilita a hospodárska súťaž

Technická interoperabilita by sa mala odlišiť od komerčnej interoperability, t. j. schopnosti obchodníkov vyberať si nadobúdateľov a schopnosti zákazníkov vyberať si vydavateľov bez ohľadu na ich lokalitu. Zároveň je dôležité riešiť problematiku interoperability režimov s troma účastníkmi ako režimov osobitných v porovnaní s režimami so štyrmi účastníkmi.

Otázky

- 23) Existuje v súčasnosti nejaký segment v platobnom reťazci (platca, prijímateľ platby, PPS prijímateľa, spracovateľ, režim, PPS platcu), v ktorom sú nedostatky interoperability obzvlášť viditeľné? Ako by sa mali riešiť? Aká úroveň interoperability by bola potrebná na to, aby sa predišlo roztrieštenosti trhu? Dajú sa identifikovať minimálne požiadavky na interoperabilitu, najmä pokiaľ ide o e-platby?
- 24) Ako by sa dala riešiť súčasná patová situácia v interoperabilite m-platieb a pomalé napredovanie v oblasti m-platieb? Sú súčasné mechanizmy správy a riadenia dostatočné na to, aby sa nimi dala koordinovať, poháňať a zaistiť interoperabilita v primeranom časovom rámci? Sú skupiny zainteresovaných strán náležite zastúpené? Existujú špecifické spôsoby, ktorými by sa mohlo zlepšiť riešenie konfliktov a zrýchliť hľadanie konsenzu?

²⁵ Európska komisia začala konať v prípade, ktorý sa týka štandardizácie, s cieľom zaistiť interoperabilitu v oblasti e-platieb:

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39876.

²⁶ iDEAL (Holandsko), EPS (Rakúsko) and GiroPay (Nemecko).

4.5. Bezpečnosť platieb

Bezpečnosť maloobchodných platieb je životne dôležitým predpokladom rovnako pre používateľov platieb, ako aj pre obchodníkov. Spotrebiteľia oprávnené zbystria pozornosť, keď médiá prinášajú časté správy o prípadoch podvodov a zneužitia údajov, a sú preto obzvlášť citliví na bezpečnostné problémy pri platbách kartou a cez internet. Verejná konzultácia o budúcnosti e-obchodovania na vnútornom trhu to potvrdila a identifikovala bezpečnosť platieb ako jednu z hlavných prekážok, ktorá bráni rozsiahlemu etablovaniu sa elektronického obchodu.

Požiadavky v oblasti bezpečnosti sa týkajú hlavne predchádzania podvodom. Prebiehajúce nahrádzanie kariet založených na podpise (vybavených magnetickým prúžkom umožňujúcim prečítanie karty) kartami s technológiou „čip a PIN“ (vyhovujúcou norme EMV) pomohlo výrazne znížiť mieru podvodov na európskej úrovni pri platbách na predajných miestach. Koncom roka 2010 vyhovovalo norme EMV približne 90 % všetkých kartových terminálov na predajných miestach a 80 % všetkých platobných kariet v EÚ. Aj keď toto opatrenie pomohlo znížiť mieru kartových podvodov pri fyzických platobných transakciách, podvodné činnosti sa teraz čoraz viac presúvajú na kartové transakcie vykonávané na diaľku, a to najmä do oblasti internetových platieb. Platby kartou na diaľku predstavujú iba malý podiel zo všetkých kartových transakcií, no už teraz majú na svedomí väčšinu prípadov podvodu. Nekartové e-platby sú takisto zraniteľné podvodmi. Medzi potenciálne riešenia týchto problémov v online bankovníctve alebo iných internetových platobných transakciách patrí napríklad takzvaná dvojstupňová autentifikácia, t. j. používanie PIN v kombinácii s jednorazovým transakčným kódom, ktorý príde v SMS správe alebo ho vygeneruje zariadenie token. Do úvahy by sa však mal brať aj kompromis medzi bezpečnosťou, rýchlosťou a jednoduchosťou transakcie.

Druhým dôležitým aspektom v tejto oblasti je ochrana údajov. Všetky platobné prostriedky spomínané v tomto dokumente zahŕňajú spracovanie osobných údajov a používanie elektronických komunikačných sietí. Citlivé zákaznicke informácie by mali zostať v bezpečnej platobnej infraštruktúre, a to tak ich spracovanie, ako aj ich archivácia. V smerniciach 95/46/ES²⁷ a 2002/58/ES²⁸ sa ustanovuje právny rámec, ktorý sa uplatňuje na spracovanie osobných údajov v EÚ a ktorým sa riadia činnosti spracovania údajov, ktoré v tejto súvislosti vykonávajú rozliční aktéri zaangažovaní na platobnej operácii. Je to kľúčová zodpovednosť všetkých aktérov trhu zaangažovaných na platobnej transakcii. Je nevyhnutné, aby mechanizmy autentifikácie pri platobných transakciách boli od začiatku navrhnuté tak, aby zahŕňali nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie súladu s požiadavkami na ochranu údajov. Počet strán majúcich prístup k autentifikačným údajom počas platobnej transakcie alebo po nej by mal byť obmedzený na tie strany, ktorých účasť na uskutočnení transakcie je nevyhnutne potrebná.

Integrovaný trh v oblasti bezpečných internetových platieb by navyše mohol potenciálne uľahčiť boj proti webovým stránkam ponúkajúcim ilegálny obsah alebo predávajúcim falšovaný tovar. Ak by existovali vhodné, vopred zriadené postupy, od PPS by sa mohlo

²⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (Ú. v. ES L 281, 23.11.1995, s. 31).

²⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002 týkajúca sa spracovávania osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách), Ú. v. ES L 201, 31.7.2002, s. 37.

vyžadovať, aby odmietli vykonávať finančné transakcie na webových stránkach, ktoré už boli identifikované ako ilegálne.

Otázky

- 25) Domnievate sa, že fyzické transakcie vrátane transakcií prostredníctvom kariet spĺňajúcich normy EMV a prostredníctvom bezkontaktných m-platieb sú dostatočne zabezpečené? Ak nie, aké bezpečnostné nedostatky existujú a ako by sa dali odstrániť?
- 26) Sú pre platby na diaľku (kartami, e-platbami alebo m-platbami) potrebné dodatočné bezpečnostné požiadavky (napr. dvojstupňová autentifikácia alebo používanie bezpečných platobných protokolov)? Ak áno, aké špecifické postupy/technológie sú najúčinnnejšie?
- 27) Mala by bezpečnosť platieb byť predmetom regulačného rámca, potenciálne v spojení s inými iniciatívami digitálnej autentifikácie? Ktoré kategórie trhových aktérov by mali takémuto rámcu podliehať?
- 28) Aké sú najvhodnejšie mechanizmy na zaistenie ochrany osobných údajov a súladu s právnymi a technickými požiadavkami, ktoré sú ustanovené právnymi predpismi EÚ?

5. IMPLEMENTÁCIA/SPRÁVA A RIADENIE STRATÉGIE

5.1. Riadenie programu SEPA

SEPA až doteraz fungovala predovšetkým ako samoregulačný projekt, zriadený a riadený európskym sektorom bankovníctva prostredníctvom rady EPC so silou podporou ECB a Komisie. Plenárny výbor EPC je zodpovedný za riadenie režimov SEPA a jej rámcov, ako aj za zavádzanie nových pravidiel alebo zmien týchto režimov a rámcov. Pokiaľ ide o členstvo EPC, popri bankách je v súčasnosti jedno členské miesto poskytnuté platobným inštitúciám, no iní poskytovatelia platobných služieb, spracovatelia platieb, trhoví aktéri na strane ponuky (napr. dodávatelia softvéru, výrobcovia terminálov) a používatelia nie sú zastúpení.

S cieľom zlepšiť angažovanosť zainteresovaných strán v procese správy a riadenia SEPA na úrovni EÚ zriadili Komisia a ECB spoločne v marci 2010 riadiaci orgán na vysokej úrovni, nazvaný „Rada SEPA“. Táto rada v sebe spája vysokých predstaviteľov zo strany dopytu aj ponuky platobného trhu. Jej cieľom je podporiť dosahovanie integrovaného trhu maloobchodných platieb v eurách a vytvárať konsenzus ohľadom ďalších krokov smerom ku kompletizácii SEPA. Nemá legislatívne právomoci a nemôže ukladať záväzné ustanovenia.

Ak by sa prijalo nariadenie, ktorým by sa stanovili technické požiadavky na prevody a priame inkasá v eurách, mohla by byť užitočná aktívnejšia angažovanosť inštitúcií EÚ v riadení SEPA. V tejto súvislosti by sa mohla zväziť prominentnejšia úloha legislatívneho a regulačného dohľadu, napríklad prostredníctvom ECB, Komisie alebo Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA).

Otázky

- 29) Ako hodnotíte súčasné mechanizmy riadenia SEPA na úrovni EÚ? Dokážete identifikovať nejaké slabé stránky a ak áno, máte nejaké návrhy na zlepšenie riadenia SEPA? Aký stupeň rovnováhy by ste považovali za primeraný medzi regulačnými a samoregulačným prístupom? Súhlasíte s tým, že európske regulačné orgány a orgány dohľadu by mali pri napredovaní projektu SEPA zohrávať aktívnejšiu úlohu?

5.2. Riadenie v oblasti kariet, m-platieb a e-platieb

Aby sa zvýšila miera angažovanosti zainteresovaných strán, EPC zriadila zákaznícke fórum zainteresovaných strán („*Customer Stakeholders Forum*“, venujúce sa systému prevodových príkazov v oblasti SEPA a inkasnému systému v oblasti SEPA) a skupinu zainteresovaných strán v oblasti kariet („*Cards Stakeholders Group*“, venujúcu sa kartovým platbám). Obom týmto orgánom spoločne predsedajú EPC a predstavitelia koncových používateľov. Na strane samoregulačného prístupu, aj keď je potrebné ho ďalej objasniť, vymedzuje rámec platobných kariet SEPA (SCF) prijatý radou EPC – so štatútom dobrovoľného kódexu správania – zásady a podmienky, ktoré musia banky, spracovatelia a kartové režimy dodržiavať, aby vyhovovali normám SCF a SEPA. Napriek tomu, že operátori ochotní prijímať platby v eurách sú silne motivovaní, aby začali spĺňať normy SEPA, však SCF nemá jednohlasnú podporu od všetkých zainteresovaných strán, pričom neexistuje formálny mechanizmus na výklad, monitorovanie a presadzovanie súladu so SEPA pri kartových režimoch a ani na urovnávanie potenciálnych sporov.

V oblastiach, ako napr. vytváranie náležitého rámca pre e-platby a m-platby, integračné úsilie len pomaly prináša hmatateľné výsledky, čím zdržuje interoperabilitu, inovácie, väčší výber a vplyv úspor z rozsahu. Patové situácie a neistota môžu viesť k tomu, že účastníci trhu si osvoja vyčkávaciu taktiku. Vzhľadom na to, že v súčasnosti neexistuje pre takúto dôležitú iniciatívu podpora pre európske hospodárstvo ako celku, dosiahnutie integrovaného trhu si vyžaduje uplatnenie komplexného prístupu, ktorý bude zahŕňať reguláciu, samoreguláciu a dodržiavanie a presadzovanie právnych predpisov o hospodárskej súťaži.

Otázky

- 30) Ako by sa mali riešiť súčasné aspekty riadenia v oblasti štandardizácie a interoperability? Existuje potreba zvýšiť angažovanosť zainteresovaných strán iných ako banky a ak áno, ako (napr. verejnými konzultáciami, memorandom o porozumení medzi zainteresovanými stranami, poverením Rady SEPA úlohou vydávať usmernenia o určitých technických štandardoch atď.)? Malo by sa nechať na samotných účastníkoch trhu, aby presadzovali integráciu trhu v celej EÚ, a najmä aby rozhodovali, či a za akých podmienok by sa platobné režimy mien iných ako euro mali zosúladiť s existujúcimi platobnými režimami v eurách? Ak nie, ako by sa to mohlo riešiť?
- 31) Mali by verejné orgány zohrávať nejakú úlohu? Ak áno, akú? Malo by sa napríklad uvažovať o memorande o porozumení medzi európskymi verejnými orgánmi a EPC, v ktorom by sa identifikoval časový harmonogram/pracovný plán s konkrétnymi výsledkami („míľnikmi“) a konkrétne cieľové dátumy?

6. VŠEOBECNÉ PRIPOMIENKY

Otázky

- 32) Táto kniha sa zaoberá osobitnými aspektmi súvisiacimi s fungovaním platobného trhu v oblasti kartových platieb, e-platieb a m-platieb. Myslíte si, že v nej boli vynechané alebo nedostatočne obsiahnuté nejaké dôležité otázky?

7. ĎALŠIE KROKY

Všetky zainteresované strany sa vyzývajú, aby reagovali na vyššie uvedené otázky a predložili svoje názory. Príspevky by sa mali zaslať Komisii najneskôr **do 11. apríla 2012 na túto adresu: markt-sepa@ec.europa.eu**.

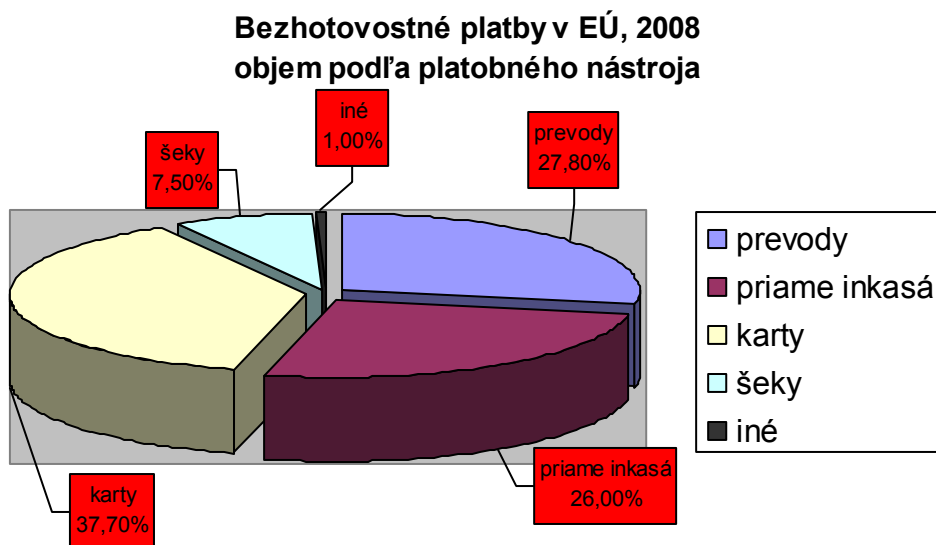
Príspevky sa nemusia týkať všetkých otázok nastolených v tejto zelenej knihe. Preto prosím jasne uveďte, ktorých otázok sa vaše príspevky týkajú. Ak je to možné, uveďte prosím konkrétne argumenty za alebo proti jednotlivým možnostiam a postupom uvedeným v tejto knihe.

V nadväznosti na túto zelenú knihu a na základe prijatých reakcií Komisia do druhého štvrťroka 2012 oznámi ďalšie kroky. Ak to bude vhodné, návrhy budú prijaté do štvrtého štvrťroka 2012 alebo prvého štvrťroka 2013. Akékoľvek budúce legislatívne alebo nelegislatívne návrhy bude sprevádzať rozsiahle posúdenie vplyvu.

Príspevky budú uverejnené na internete. Je dôležité, aby ste sa oboznámili s vyhlásením o ochrane súkromia priloženým k tejto zelenej knihe, kde sú uvedené informácie o spôsobe, akým sa bude zaobchádzať s vašimi osobnými údajmi a s vašim príspevkom.

Príloha 1: Používanie jednotlivých platobných nástrojov

Graf 1: Bezhotovostné platby v EÚ – objem podľa platobného nástroja

Zdroj: ECB, porovnávacie tabuľky, maloobchodné transakcie

Tabuľka 1: Kartové platby v EÚ (2009)

Členský štát	Počet platobných kariet vydaných na obyvateľa	Počet kartových transakcií na obyvateľa ²⁹	Priemerná hodnota kartovej transakcie na jednu kartu (EUR)	Počet transakcií na predajných miestach na jednu kartu ³⁰	Ročná hodnota transakcií na predajných miestach na jednu kartu (EUR)
Belgicko	1,78	92	55	52	2 843
Nemecko	1,54	30	64	20	1 247
Estónsko	1,37	116	17	85	1 405
Írsko	1,22	72	73	56	4 237
Grécko	1,35	8	101	5	487
Španielsko	1,62	47	46	27	1 234
Francúzsko	1,35	107	49	80	3 905
Taliansko	1,15	24	80	22	1 788
Cyprus	1,54	40	87	25	2 072
Luxemburg	2,00	109	76	57	4 166
Malta	1,55	27	63	18	1 108
Holandsko	1,83	125	42	68	2 902
Rakúsko	1,24	46	63	28	1 395

²⁹ Nezahŕňa kartové transakcie s e-peniazmi.

³⁰ Transakcie na predajných miestach; zahŕňa transakcie na termináloch umiestnených v členskom štáte a mimo neho.

Portugalsko	1,89	100	39	53	2 060
Slovinsko	1,66	54	37	32	1 187
Slovensko	0,94	21	57	15	596
Fínsko	1,74	172	34	100	3 402
Medzisúčet za eurozónu	1,45	58	52	40	2 066
Bulharsko	1,01	2	78	2	138
Česká republika	0,89	17	38	21	813
Dánsko	1,25	180	47	129	5 875
Lotyšsko	1,10	43	20	37	698
Litva	1,29	28	18	22	384
Maďarsko	0,88	18	27	21	1 028
Poľsko	0,87	18	25	21	539
Rumunsko	0,60	4	39	7	251
Švédsko	1,85	182	40	89	2 735
Spojené kráľovstvo	2,33	132	58	56	3 294
Spolu za EÚ-27	1,45	63	52	43	2 194

Zdroj: Platobné štatistiky ECB, február 2011.

Príloha 2: Ďalšie informácie o MVP

MVP môže byť percentuálna hodnota, paušálny poplatok alebo kombinovaný poplatok (percentuálnej hodnoty a paušálneho poplatku). V EÚ sa využíva množstvo rôznych MVP. Nie všetky tieto poplatky sú verejné. V dôsledku neformálnych a formálnych vyrovnaní s Európskou komisiou však spoločnosti MasterCard a Visa Europe momentálne uverejňujú nimi zavedené MVP (v niekoľkých krajinách MVP zaviedli miestne bankové spoločenstvá v rámci systémov MasterCard a Visa, podľa ktorých sa poplatky vo všeobecnosti nezverejňujú). Pri MasterCard a Visa Europe sa MVP, ktoré závisia od kategórie karty a krajiny, pohybujú v rozsahu od nula (Maestro Švajčiarsko) do 1,62 % (debetné karty MasterCard v Poľsku) a 1,90 % (debetné karty a komerčné karty Visa v Poľsku).

V rámci svojho neformálneho vyrovnania s Komisiou znížila MasterCard svoje MVP pri cezhraničných spotrebiteľských debetných kartách na 0,20 %, resp. pri kreditných kartách na 0,30 %. Visa Europe znížila svoje MVP pri cezhraničných spotrebiteľských debetných kartách a transakciách s týmito kartami v deviatich členských štátoch EÚ na 0,20 %. Referenčná hodnota sa v týchto vyrovnaniach uplatnila ako tzv. „test ľahostajnosti obchodníkov“ (merchant indifference test). V rámci tohto testu sa MVP stanoví na takej úrovni, na ktorej platba kartou nemá pre maloobchodníkov za následok náklady vyššie než platba v hotovosti, čím sa maloobchodník stane ľahostajným voči tomu, ktorý z týchto dvoch platobných prostriedkov si spotrebiteľ zvolí. Táto úroveň sa preto dá vnímať ako úroveň, ktorou sa zaistí, že obchodníci a ich následní zákazníci budú môcť profitovať z niektorých výhod/úspor, ktoré údajne MVP prinášajú. V niektorých prípadoch orgány hospodárskej súťaže akceptovali formálne alebo neformálne vyrovnania o určitej úrovni medzibankových poplatkov a iných podmienkach³¹.

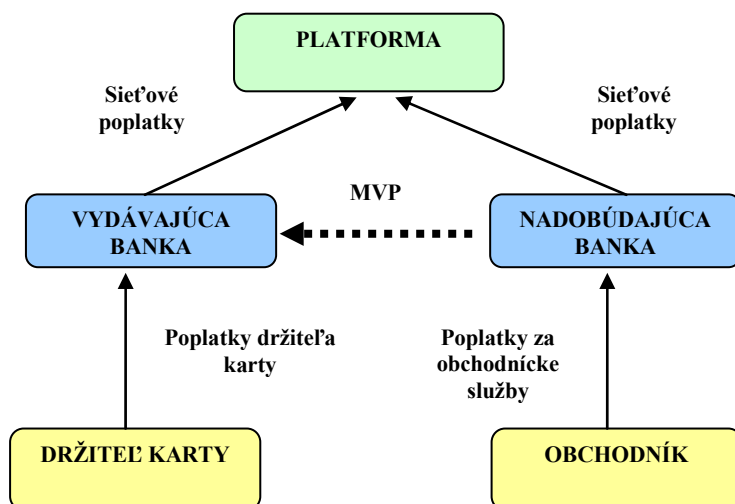
Režimy so štyrmi účastníkmi a režimy s tromi účastníkmi

MVP sa uplatňujú na transakcie s platobnými kartami na predajných miestach, t. j. transakcie uskutočnené držiteľom karty v podniku obchodníka. V rámci režimu so štyrmi účastníkmi vstupuje vydávajúci PPS do zmluvného vzťahu s držiteľom karty (platcom) a obchodník vstupuje do zmluvného vzťahu s nadobúdajúcim PPS (alebo s PPS príjemcu platby) s cieľom nadobudnúť kartové platby uskutočnené na jeho termináli. Za svoje služby účtuje nadobúdajúci PPS obchodníkovi poplatok známy ako poplatok za obchodnícke služby (MSC).

Výmenné poplatky za takéto režimy sú poplatkami, ktoré si účtuje vydávajúci PPS pri transakciách uskutočňovaných s kartami, ktoré vydal. Náklady za tieto poplatky znáša nadobúdajúci PPS a prenáša ich následne na obchodníkov prostredníctvom zvýšenia MSC. Výmenné poplatky preto do veľkej miery v postate určujú cenu účtovanú poskytovateľmi platobných služieb obchodníkom za akceptáciu kariet. MVP preto majú vplyv na cenovú hospodársku súťaž medzi nadobúdajúcimi PPS v neprospech obchodníkov a následných kupcov³², a to najmä v kombinácii s inými obchodnými praktikami opísanými v oddiele 4.1 a 4.2 tejto knihy.

³¹ Visa, MasterCard, Pagobancomat, Groupement.

³² Pozri rozhodnutia Komisie určené spoločnostiam MasterCard a Visa – rozhodnutie Komisie z 19.12.2007 týkajúce sa konania podľa článku 81 Zmluvy o ES a článku 53 Dohody o EHP – vec COMP/34.579 – MasterCard, vec COMP/36.518 – EuroCommerce, vec COMP/38.580 – komerčné karty; a rozhodnutie Komisie z 8.12.2010 týkajúce sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EP – vec COMP/39.398 – Visa MVP.

Režimy s troma účastníkmi, niekedy označované ako „výhradné“ režimy, sa od režimov so štyrmi účastníkmi líšia v tom, že transakcie zahŕňajú iba platcu/držiťa karty, príjemcu platby/obchodníka a samotný režim, pričom v režimoch so štyrmi účastníkmi transakcia zahŕňa platcu/držiťa karty, vydávajúceho PPS (alebo PPS platcu), príjemcu platby/obchodníka a jeho PPS (nadobúdajúceho PPS alebo PPS príjemcu). Znamená to, že v druhom menovanom prípade je úloha režimu väčšinou obmedzená na poskytovanie infraštruktúry.

V režime s troma účastníkmi je zaangažovaný iba jeden PPS, ktorý je zároveň vydavateľom aj nadobúdateľom. Keď však režim vydáva licencie na vydávanie kariet a nadobúdanie transakcií niekoľkým PPS, nejde o „čistý“ režim s troma účastníkmi, ale o režim pripomínajúci systém so štyrmi účastníkmi.

„Čisté“ režimy s troma účastníkmi nedisponujú MVP explicitne dohodnutými medzi PPS. Sú v nich iba poplatky platené držiteľmi karty (ročné poplatky, poplatky za transakciu atď.) a poplatky za obchodnícke služby platené maloobchodníkmi. Napriek tomu môže režim používať inkasované poplatky na subvencovanie jednej alebo druhej strany transakcie (t. j. obchodníka alebo držiteľa karty), výsledkom čoho sú implicitné MVP.